Van: Frits Theeven <frtheeven@gmail.com>
Verzonden: woensdag 6 maart 2024 11:35
Aan: Wim Cornelissen <w.cornelissen@leudal.nl>
CC: Raadsgriffie <raadsgriffie@leudal.nl>
Onderwerp: Informatieavond Omgevingswet op 11 maart 2024

Beste Wim Cornelissen,

In de vergadering van 5 maart 2024 van de raadscommissie Fysiek is medegedeeld dat er een infoavond is gepland op 11 maart 2024 voor de raadsleden, commissieleden en burgers over de Omgevingswet (Omgevingsplan en Omgevingsvisie).

Erfgoedorganisatie Bond Heemschut heeft op 27 juni 2023 bijgevoegde brief naar het college gestuurd. Helaas heeft de erfgoedorganisatie nog geen reactie hierop ontvangen.

Graag de bijgevoegde brief ter informatie naar de raadsleden en commissieleden sturen. Mogelijk kunnen zij uit de brief onderwerpen halen die na de presentatie kunnen worden ingebracht/besproken. Wij vinden het belangrijk dat organisaties tijdig worden geraadpleegd om input te leveren aan de Omgevingsvisie en aan het Omgevingsplan.

Alvast bedankt voor de medewerking.

Met vriendelijke groet,

Namens Erfgoedvereniging Bond Heemschut
Commissie Limburg

G.J.H. (Frits) Theeven
Postbus 203
6040 AE Roermond
frtheeven@gmail.com

College van burgemeester en wethouders gemeente Leudal
Postbus 3008
6093 ZG Heythuysen

Betreft: Aandachtspunten voor Omgevingsvisie en Omgevingsplan
gemeente Leudal

Roermond, 27 juni 2023

Geacht college,

Op 29 maart 2023 heeft een overleg plaatsgevonden tussen een afvaardiging van de Gezamenlijke Heemkundeverenigingen Leudal met een vertegenwoordiging van uw gemeente, te weten Marie-Christine Adams, Nicole Gerards en wethouder Michel Graef. In de bijeenkomst is het 'monumentenbeleid in het algemeen' in de gemeente besproken. Aan de orde is onder meer gekomen het verzoek van de erfgoedverenigingen om 'mee te praten' over de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Vooruitlopend op een uitnodiging voor de erfgoedorganisaties wil Erfgoedvereniging Bond Heemschut alvast enkele onderwerpen inzake erfgoed onder uw aandacht brengen, die naar onze mening in de Omgevingsvisie en in het Omgevingsplan dienen te worden opgenomen.

Landelijke organisatie
Bond Heemschut is een particuliere landelijke organisatie die in 1911 is opgericht. Zij zet zich onder andere in voor de waardering en het behoud van het cultureel erfgoed in Nederland (zie www.heemschut.nl). Vrijwilligers doen dit belangeloos. Iedere provincie heeft een eigen onafhankelijke Heemschut-commissie.

Erfgoed leidend
HeusschenCopier is als adviseur ingehuurd door uw college voor het begeleiden / opstellen van een Omgevingsvisie. Zij zijn ook aan de slag in de gemeente Beekdaelen waar het landschap als 'leidend perspectief' als uitgangspunt wordt genomen. Van daar uit wordt naar alle sectoren gekeken. Voor Leudal zou het landschap ook uitgangspunt kunnen zijn dat helpt en inspireert bij het maken van ruimtelijke afwegingen en keuzes. Onze vereniging pleit er echter voor om 'cultureel erfgoed' als onderlegger te nemen voor alle beleidsvelden. Erfgoed, archeologie, cultuurlandschap (groen erfgoed), als kernwaarden / dragers te nemen voor het vaststellen van de wijze waarop op lange termijn het leefgebied wordt ontwikkeld en beschermd: *"leven en werken met het erfgoed"*. Hierbij mag natuurlijk niet uit het oog worden verloren dat er een integratie tussen de maatschappelijke opgaven dient plaats te vinden. Erfgoed is naar onze mening de belangrijkste pijler die bijdraagt aan de omgevingskwaliteit.

BOND HEEMSCHUT COMMISSIE LIMBURG
Postbus 203 | 6040 AE ROERMOND | T 0475 399 299 | F 0475 399 298 | E info@hklimburg.nl

Stakeholders
De aanpak in Beekdaelen, hoe wordt omgegaan met stakeholders, kan als voorbeeld dienen voor Leudal. Zij hebben organisaties ed. al heel vroeg bij het proces betrokken. Van de gemeente Leudal hebben (erfgoed)instanties nog niets vernomen. De gehouden presentaties in de raadscommissie Fysiek gingen meer over het procesmatige deel. Inhoudelijk, wat de gemeente met de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan voor ogen staat, is nog niet 'in het openbaar' toegelicht. Dit biedt voor onze organisatie een 'mogelijkheid' om een aantal onderwerpen in te brengen die ons inziens belangrijk zijn voor een visie op het gebied van cultuurhistorie, erfgoed ed.

Inventarisatie
Het is noodzakelijk dat in een 'bureau- en veldonderzoek' wordt onderzocht wat is vastgelegd in bestaand beleid of in beleid dat bijna klaar is: een inventarisatie van alle voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan belangrijke onderwerpen. Bond Heemschut gaat er van uit dat in uw gemeente ook een inventarisatie is / wordt gemaakt.

Aanpassen bestaand beleid
Uw gemeente heeft in beleidsnota's, verordeningen en beleidsregels zaken betreffende erfgoed vastgelegd zoals in:

- De 'Integrale beleidsnota cultuurhistorisch erfgoed' die in 2010 is vastgesteld. Deze nota is zeer uitgebreid, echter niet meer actueel.
  Het voorstel is dan ook om een geactualiseerde beleidsnota vast te stellen die onderdeel uitmaakt van de Omgevingsvisie en van het Omgevingsplan en die voldoet aan de Omgevingswet.
- De 'Inventarisatie en selectie van gemeentelijke monumentenlijst en overig cultureel erfgoed' opgesteld in 2009.
  Ook deze notitie dient geactualiseerd te worden en deel uit te maken van de Omgevingsvisie en van het Omgevingsplan.
- In de Algemene Verordening Leudal is de uitdrukkelijke toestemming van de eigenaar bij de aanwijzing van een monument opgenomen.
  Dit onderdeel uit de verordening schrappen.
- Op 8 januari 2021 is de Beleidsregel 'Voorwaarden bij aanwijzing gemeentelijke monumenten' in werking getreden. Hierin is opgenomen dat het college meewerkt aan het opstarten van een procedure tot aanwijzing van een object als gemeentelijk monument indien aan een drietal voorwaarden wordt voldaan.
  Deze beleidsregel intrekken.

Ongetwijfeld zullen ook andere beleidsregels, verordeningen ed. voor het onderdeel erfgoed aangepast dienen te worden zoals de Welstandsnota Leudal.

Nieuw beleid
In de aan te passen beleidsnota's, en dus ook in de Omgevingsvisie, nieuw beleid opnemen waarbij ingespeeld wordt op nieuwe ontwikkelingen en waarbij geen sprake is van vrijblijvendheid maar van stellige doelen:

- Landelijk is er steeds meer aandacht voor 'nieuwe bouwperioden' zoals de Wederopbouwperiode, Post '65-bouw, Jong erfgoed van na 1965. Waardevolle gebouwen zonder bescherming lopen het risico vroegtijdig te worden gesloopt of verminkt.

Om deze reden is het wenselijk / noodzakelijk dat de gemeente in het monumentenbeleid en in het ruimtelijke beleid rekening houdt met deze architectuurperioden.
- Er is eveneens een groeiende belangstelling voor Interieur, Mobiel erfgoed en Immaterieel erfgoed. Ook voor deze onderdelen is het wenselijk / noodzakelijk dat Leudal hiervoor beleid ontwikkelt.
- Regie door gemeente: de gemeente krijgt een steeds grotere verantwoordelijkheid omdat het rijk nog maar zeer incidenteel monumenten aanwijst en de advisering over rijksmonumenten overlaat aan gemeenten. Bescherming van cultuurhistorisch erfgoed wordt een belangrijke taak voor de gemeente. In de Omgevingsvisie opnemen dat jaarlijks nieuwe gemeentelijke monumenten worden aangewezen op voordracht van gemeente en/of erfgoedorganisaties en/of eigenaren.
- (Her)inventariseren van erfgoed: opschonen en uitbreiden monumentenlijst.
- In kaart brengen van cultuurhistorische waarden zodat bij de uitwerking van plannen / nieuwe initiatieven in uit- en inbreidingslocaties hiermee rekening wordt gehouden (input voor ontwerp).
- Aanwijzen beschermde dorpsgezichten of bescherming ‘dorpslinten’ via Omgevingsplan en Welstandsnota Leudal.
- In 2009 zijn circa 250 ‘beeldbepalende panden’ geïnventariseerd met de bedoeling deze extra bescherming te geven door deze op te nemen in bestemmingsplannen. Bij de vaststelling van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan dit verwezenlijken.
- Religieus erfgoed: opstellen visie (kansenkaart) voor kerken, begraafplaatsen en kloosters voor monumenten en niet-monumenten.
- Inventariseren ‘kleine objecten’ en deze een bescherming geven als monument of als beeldbepalend.
- Boerderijen (monumenten en niet-monumenten) met hun omgeving inventariseren om te komen tot een boerderijen-visie, waarin ook aandacht voor duurzame landbouw, en tot het aanwijzen van agrarisch erfgoed als monument in deze landelijke gemeente.
- In kaart brengen van industrieel erfgoed en dit beschermen.
- Beschermen kleine cultuurhistorische landschapselementen, zoals houtwallen, bomenrijen, drinkpoelen.
- Hoe om te gaan met de ‘omgeving’ van een monument.
- Verdrag van Faro: dit Europese gedachtegoed stelt de mens en de samenleving centraal en hun relatie met erfgoed. Zorg dat iedereen die dat wil, toegang heeft tot erfgoed en ook kan meebepalen wat erfgoed is en hoe ermee wordt omgegaan: cultureel erfgoed als middel om maatschappelijke doelen te verwezenlijken.
- Plaatsen zonnepanelen en windparken in cultuur-landschappen (hoe verdraagt dit zich met het landschap).
- Energietransitie bij erfgoed.

Overige aandachtspunten
Bij het opstellen van de Omgevingsvisie verzoekt de erfgoedorganisatie, naast de ‘organisatorische’ onderwerpen die zijn opgenomen in de ‘Integrale beleidsnota cultuurhistorisch erfgoed’ uit 2010, ook aandacht voor:
- Intensieve samenwerking met erfgoedorganisaties.
- Oprichten Monumentenplatform: een tweemaandelijks overleg met de portefeuillewethouder en monumentenambtenaar.

Bespreekpunten zijn onder meer voorlopige aanvragen / schetsplannen voor verbouwingen, functiewijzigingen van monumenten, voortgang afhandeling aanvragen, verzoeken inzake archeologie en veranderingen in cultuurlandschap.
- Erfgoedorganisaties betrekken bij het opstellen van monumentenbeleid (verordeningen, beleidsregels).
- Handhavingsbeleid inzake erfgoed verwijzen naar het 'Beleidsplan vergunningverlening, toezicht en handhaving'.
- Organiseren Open Monumentendag met uitgave folder / themaboekje.
- Communicatie en informatie over erfgoed via de beschikbare communicatiemiddelen.

Gemeentelijke organisatie
Er moet zorgvuldig worden omgegaan met ons erfgoed, anders is het weg. Bond Heemschut heeft de afgelopen jaren ervaren dat de gemeente Leudal heeft bezuinigd op cultureel erfgoed. Uw gemeente is onvoldoende in staat de noodzakelijke zorg te dragen voor haar erfgoed. Heemschut adviseert derhalve dat ingezet wordt op een goed functionerend gemeentelijk apparaat dat op het gebied van cultuurhistorie, handhaving en toezicht haar wettelijke taken naar behoren uitvoert. De formatie zal op niveau gebracht dienen te worden zodat hiervoor voldoende capaciteit, kennis en middelen beschikbaar zijn. Ook bestuurlijk is draagvlak voor erfgoed noodzakelijk door bijvoorbeeld een bijstelling van het coalitieakkoord. Daarnaast is een klantgerichte dienstverlening zoals informatievoorziening, communicatie, belangenafweging, van essentieel belang. Dit stelt de gemeente in staat zorg te dragen voor de aanwezige archeologie, cultuurhistorie, gebouwd erfgoed, roerend en immaterieel erfgoed.

Door aanpassingen van beleidsregels en verordeningen onder het vorig college heeft uw gemeente de regie over het erfgoed volledig uit handen gegeven waardoor een verkeerd signaal is afgegeven over het algemeen belang van cultureel erfgoed. De Omgevingsvisie en het Omgevingsplan bieden de gemeente de mogelijkheid om weer de regie te voeren over het erfgoed.

Concept-versie en planning
Niet bekend is of er al een concept-versie is van de Omgevingsvisie en van het Omgevingsplan. Op de gemeentelijke website is hierover niets terug te vinden. Ook is niet duidelijk hoe ver de gemeente met de invoering is. Welke stappen zijn er al gezet en wanneer worden de volgende stappen gezet?

Voortgang
Bond Heemschut wil graag op de hoogte worden gehouden over hetgeen met de aanbevelingen / opmerkingen wordt gedaan en wil betrokken worden bij de uitwerkingen.

Uw nader bericht wordt afgewacht.

Met vriendelijke groet,

Erfgoedvereniging Bond Heemschut, Commissie Limburg,

G.J.H. (Frits) Theeven
Postbus 203
6040 AE Roermond
E-mail: frtheeven@gmail.com

